

Civilsamfund, velfærdssamfund og velfærdsstat

Lars Bo Kaspersen, Professor, CBS

Hvad er et civilsamfund?

- Ideologisk begreb, aldrig neutralt
- Altid omstridt, kampen om definition
- Begrebsfamilie: "frivillig forening", "non-profit", en "gruppe der slås for særinteresser", "kooperation", "bevægelser", "korporationer", "den tredje sektor", "alt uden for staten og markedet", "andelsforening"
- Forfølger særinteresser
- Sfære (rum) muliggjort af staten

Hegel og civilsamfund ("borgerlige samfund")

- Civilsamfundet indeholder det frie marked
- Borgere med ret til ejendom og næringsfrihed kan forfølge egne interesser
- Frivillige sammenslutninger
- Forfølger særinteresser
- Civilsamfundet forudsætter den moderne stat

Civilsamfundets rolle og betydning for den danske udvikling

- Fra enevælde og frem til Grundloven
- Med grundloven og næringsfriheden muliggøres civilsamfundet
- ”De spæde år” (1849-1864)

1864-krigen, overlevelse, nye ideer og stærke visioner

- "Det store eksperiment"
- Bottom-up-eksperimenter
- Frivillige foreninger og filantroper udvikler ideer
- Visioner for Danmarks fremtid formuleres
- Andelsbevægelser, friskoler, højskoler, tekniske skoler skaber en platform for yderligere udvikling
- Uddannelse, produktionsmåder, sundhed m.m. udvikles i et civilsamfundsperspektiv
- De mange nye initiativer og velfærdssamfundsofbygningen "nedefra" forankres lokalt
- Institutioner "spredes" over hele landet

På vej mod velfærdsstaten...

- Velfærdssamfundets og velfærdsstatens udvikling – 1914-1945
- Den socialdemokratiske velfærdsstat (1956-2000?)
- Staten overtager gradvist de mange bottom-up-perspektiver
- I 1976 cementeres statens overtagelse af de lokale initiativer

nye eksperimenter udvikles - 2000 - ?

- På vej mod nye eksperimenter...fra starten af det 21. århundrede ser vi en ny eksperimental-fase
- Det offentlige har ansvaret for sikring af befolkningens rettigheder, men dels er resultaterne ikke gode nok og dels er det for dyrt
- Offentlige institutioner, private virksomheder og frivillige eksperimenterer med nye løsninger og nye metoder

Civilsamfundet instrumentaliseres -

- Statens redskab?
- Bliver staten civilsamfundets redskab?

Det gode og det onde civilsamfund

- Civilsamfundets fremtid